Hwyluso arferion gwaith chwarae cynhwysol i ddiwallu anghenion plant a phobl ifanc anabl

Trosolwg

Mae a wnelo’r safon hon â’r sgiliau a’r wybodaeth sydd eu hangen er mwyn sicrhau bod plant a phobl ifanc anabl yn cael mynediad cyfartal i leoliad gwaith chwarae. Mae’r safon hon hefyd yn ymdrin â chanllawiau, codau ymarfer a llunio polisïau sy’n ymwneud â gwaith chwarae cynhwysol.

Prif ddeilliannau’r safon hon ydy:

1. datblygu arferion gwaith chwarae cynhwysol a’u rhoi ar waith
2. rheoli arferion gwaith chwarae cynhwysol

Mae’r safon hon ar gyfer gweithiwr chwarae sy’n gweithio’n uniongyrchol gyda phlant a phobl ifanc mewn lleoliad gwaith chwarae sydd â’r nod pennaf o ddarparu cyfleoedd i blant a phobl ifanc chwarae fel maen nhw’n dewis ac yn dymuno ei wneud. Mae’r safon hon ar gyfer staff sydd â rhywfaint o gyfrifoldeb am y lleoliad chwarae ac eraill sy’n gwneud cyfraniad mawr i gefnogi chwarae.

**Mae’r safon hon yn ategu’r Egwyddorion Gwaith Chwarae. Mae angen i weithwyr chwarae fod yn gyfarwydd â’r rhain, a lle bo’n bosib, eu defnyddio wrth eu gwaith ac wrth fyfyrio. **

Meini prawf perfformiad

Rhaid i chi allu:

Datblygu arferion gwaith chwarae cynhwysol a'u rhoi ar waith

1. ymgynghori ag **eraill** gan ddefnyddio dulliau cyfathrebu addas i sicrhau bod barn plant a phobl ifanc anabl yn cael ei hystyried
2. cyfrannu at ddatblygu ac adolygu polisïau, gweithdrefnau a chanllawiau cynhwysiant gydag **eraill**
3. cyfrannu at gynnal polisïau, gweithdrefnau a chanllawiau cynhwysiant gydag **eraill**
4. cyfrannu at roi deddfwriaeth a pholisïau llywodraeth perthnasol ym maes chwarae cynhwysol ar waith
5. rhoi polisïau a gweithdrefnau cynhwysiant ar waith wrth recriwtio staff
6. rhoi polisïau a gweithdrefnau mynediad cynhwysiant ar waith
7. monitro a gwerthuso eich cyfraniad mewn perthynas â hawliau plant a phobl ifanc anabl o fewn y lleoliad gwaith chwarae
8. rhoi arferion addas ar waith gydag **eraill** mewn perthynas â chymorth personol a gofal personol iawn

Rheoli arferion gwaith chwarae cynhwysol

*

*

9. cyflwyno delweddau cadarnhaol o blant a phobl ifanc anabl yn eich lleoliad gwaith chwarae
10. sicrhau bod polisïau, gweithdrefnau a chanllawiau yn adlewyrchu arferion cynhwysol o fewn fframwaith deddfwriaethol
11. sicrhau bod adnoddau a'r mynediad yn bodloni'r fframweithiau deddfwriaethol mewn perthynas ag anghenion plant a phobl ifanc anabl
12. rheoli'r gwasanaeth er mwyn cynnig yr un hawl i bob plentyn ac unigolyn ifanc chwarae
13. ymateb yn briodol i anghenion unigol plant a phobl ifanc anabl
14. hwyluso chwarae o amgylch diddordebau a gallu'r plant a'r bobl ifanc anabl

***15. defnyddio amryw o ddulliau i herio agweddau ac ymddygiad gwahaniaethol gydag* *eraill**

16. defnyddio iaith a therminoleg addas sy’n cefnogi model cymdeithasol o anabledd
17. galluogi staff i fyfyrio ar eu harferion cynhwysol a rhannu arfer da
18. defnyddio adnoddau perthnasol, gan gynnwys nawdd, er mwyn helpu i gynnwys plant a phobl ifanc anabl
19. cefnogi staff i greu amgylchedd lle gall pob plentyn ac unigolyn ifanc reoli risg drostyn nhw eu hunain

Gwybodaeth a dealltwriaeth

Mae angen i chi wybod a deall:

Datblygu arferion gwaith chwarae cynhwysol a'u rhoi ar waith

*

*

1. yr Egwyddorion Gwaith Chwarae sy'n rhan o fframwaith proffesiynol a moesegol gwaith chwarae a sut mae modd cymhwyso pob un o'r egwyddorion i'ch gwaith chi.

2. sut i ystyried a gwerthuso eich dirnadaeth bersonol o anabledd

3. theorïau ac arferion cynhwysiant cyfredol

4. sut mae'r model cymdeithasol o anabledd yn sail i arferion gwaith chwarae cynhwysol

5. sut i nodi arferion da o ran gwaith chwarae cynhwysol

6. sut i nodi polisïau a chodau ymarfer a all wahaniaethu yn erbyn plant a phobl ifanc anabl a'u teuluoedd

7. arferion sy'n atal plant a phobl ifanc anabl rhag chwarae fel maen nhw'n dewis ac yn dymuno ei wneud

8. beth yn union yw ystyr llunio canllawiau a pholisïau cynhwysol

9. effaith agweddau pobl eraill at blant a phobl ifanc anabl

10. deddfwriaeth berthnasol a sut mae'n gallu helpu i oresgyn rhwystrau i gynnwys plant a phobl ifanc anabl

***11. sut i ymgynghori ag* *eraill**

12. dulliau cyfathrebu sy'n sicrhau bod barn plant a phobl ifanc anabl yn cael ei hystyried

13. sut i roi polisïau a gweithdrefnau cynhwysiant ar waith wrth recriwtio staff

14. sut i roi polisïau a gweithdrefnau mynediad cynhwysiant ar waith

15. pwysigrwydd monitro a gwerthuso eich cyfraniad yn barhaus mewn perthynas â hawliau plant a phobl ifanc anabl yn y lleoliad gwaith chwarae

16. pryd a sut i roi arferion gwaith addas ar waith gydag **eraill** mewn perthynas â chymorth personol a gofal personol iawn

Rheoli arferion gwaith chwarae cynhwysol

*

*

**17. ffynonellau a’r mathau o ddelweddau cadarnhaol o blant a phobl ifanc anabl y dylid eu defnyddio
18. pwysigrwydd adnoddau a mynediad er mwyn bodloni’r fframweithiau deddfwriaethol mewn perthynas ag anghenion plant a phobl ifanc anabl
19. dulliau o gefnogi chwarae sy’n seiliedig ar ddiddordebau a gallu plant a phobl ifanc anabl
20. dulliau o herio agweddau ac ymddygiad gwahaniaethol gyda phlant, pobl ifanc ac oedolion
21. model cymdeithasol o anabledd
22. arferion gwaith chwarae cynhwysol ac arferion da
23. ble gellir dod o hyd i adnoddau addas i gefnogi’r gwaith o gynnwys plant a phobl ifanc anabl
24. sut i alluogi staff i greu amgylchedd lle gall pob plentyn ac unigolyn ifanc anabl reoli risg drostyn nhw eu hunain

Cwmpas/Ystod cysylltiedig â meini prawf perfformiad

Eraill (o leiaf 3 allan o 5)

1. teuluoedd
2. gofalwyr eraill
3. staff
4. gweithwyr pontio
5. cynorthwywyr gofal personol

Cwmpas/Ystod cysylltiedig â gwybodaeth a dealltwriaeth

Eraill

1. teuluoedd
2. gofalwyr eraill
3. staff
4. gweithwyr pontio
5. cynorthwywyr gofal personol

Gwerthoedd

Mae'r Gweithwyr Chwarae oedd yn rhan o ysgrifennu'r safon hon, law yn llaw â SkillsActive, wedi cytuno i fabwysiadu'r canlynol fel y gwerthoedd fydd yn berthnasol i bawb sy'n gweithio yn y sector gwaith chwarae.

Egwyddorion Gwaith Chwarae

Mae'r Egwyddorion hyn yn sefydlu fframwaith proffesiynol a moesegol ar gyfer gwaith chwarae ac mae angen felly eu hystyried yn eu cyfanrwydd. Maen nhw'n disgrifio’r hyn sy'n unigryw am chwarae a gwaith chwarae, ac yn rhoi sylw i weithio gyda phlant a phobl ifanc o safbwynt gwaith chwarae. Mae'r safonau yn seiliedig ar y gydnabyddiaeth y bydd modd i blant a phobl ifanc ddatblygu'n well os cawn nhw'r dewis ehangaf posib o gyfleoedd chware a mannau i chwarae ynddyn nhw.

1.
Mae angen i bob plentyn a pherson ifanc chwarae. Mae chwarae yn rhywbeth greddfol a chynhenid. Mae chwarae yn anghenraid biolegol, seicolegol a chymdeithasol, ac mae'n hanfodol i les a datblygiad pobl a chymunedau.

2.
Mae chwarae yn broses wirfoddol, bersonol ac yn cael ei wneud er ei fwyn ei hun. Hynny ydy, mae plant a phobl ifanc yn penderfynu ac yn siapio beth a pham maen nhw'n chwarae, drwy ddilyn eu cyneddfau, eu syniadau a'u diddordebau eu hunain, yn eu ffordd eu hunain ac am eu rhesymau eu hunain.

3.
Prif amcan a hanfod gwaith chwarae ydy cefnogi a hwyluso'r broses o chwarae. Dylai hyn ddylanwadu ar ddatblygiad polisïau, strategaethau, hyfforddiant ac addysg yn ymwneud â chwarae.

4.
Y broses chwarae sydd bwysicaf i weithwyr chwarae, ac maen nhw’n eiriol dros chwarae wrth ymwneud â sefyllfaoedd sy'n edrych ar bethau drwy lygaid oedolion.

5.
Swyddogaeth y gweithiwr chwarae ydy cefnogi pob plentyn a pherson ifanc i greu man lle mae modd iddyn nhw chwarae.

6.
Mae ymateb gweithwyr chwarae i'r ffordd mae plant a phobl ifanc yn chwarae yn seiliedig ar ddealltwriaeth gadarn a chyfoes o'r broses chwarae, ac o adlewyrchu ar eu profiadau eu hunain.

7.
Mae gweithwyr chwarae yn adnabod yr effaith maen nhw'n ei chael ar y lle chwarae ac hefyd yr effaith mae chwarae'r plant a'r bobl ifanc yn ei gael ar y gweithiwr chwarae.
8.
Mae gweithwyr chwarae yn dewis ymyrryd mewn ffordd sy'n caniatáu i blant a phobl ifanc ehangu eu chwarae. Pob tro mae gweithiwr chwarae yn ymyrryd, rhaid iddo gydbwyso'r perygl o wneud hynny gyda'r fantais i les a datblygiad y plant.

Caiff yr Egwyddorion Gwaith Chwarae eu dal mewn ymddiriedaeth gan y Grŵp Craffu ar gyfer Proffesiwn Gwaith Chwarae y Deyrnas Gyfunol. Bu'r Grŵp Craffu yn gweithredu fel canolwr di-duedd ac yn goruchwylio'r broses ymgynghori lle cafodd y safonau eu llunio.

Geirfa

Anabledd
Colli neu gyfyngu ar gyfleoedd i gymryd rhan mewn cymdeithas yn gyfartal ag eraill oherwydd rhwystrau cymdeithasol ac amgylcheddol.

Amhariad
Anaf, salwch neu gyflwr cynhenid sy'n achosi neu sy'n debygol o achosi effaith hirdymor ar ymddangosiad corfforol ac sydd / neu sydd yn cyfyngu ar weithrediad yr unigolyn sy'n wahanol i'r arferol.

Darpariaeth gynhwysol
Darpariaeth sy'n agored ac yn hygyrch i bawb ac sy'n cymryd camau cadarnhaol i ddileu rhwystrau, gan olygu bod pob plentyn ac unigolyn ifanc yn gallu cymryd rhan.

Man chwarae
Man chwarae sy'n cael ei ffurfio gan blant a phobl ifanc. Mae modd iddo fod yn gorfforol, yn ymwneud â theimladau neu emosiynau, fod yn barhaol, dros dro neu yn ymwneud â'r byd seiber.

Lleoliad gwaith chwarae
Rhywle lle mae cyfle i blant a phobl ifanc chwarae a lle mae gweithwyr chwarae yn gweithio.

Staff
Y bobl rydych chi'n gweithio gyda nhw, y bobl rydych chi'n gyfrifol amdanyn nhw,

gweithwyr cyflog neu wirfoddol, myfyrwyr neu o dan hyfforddiant.

SKAPW86

Hwyluso arferion gwaith chwarae cynhwysol i ddiwallu anghenion plant a phobl ifanc anabl

Datblygwyd gan	SkillsActive
Dyddiad cymeradwyo	01 Chwef 2016
Dyddiad Adolygu Dangosol	31 Maw 2021
Dilysrwydd	Ar hyn o bryd
Statws	Gwreiddiol
Sefydliad cychwynnol	SkillsActive
RCU gwreiddiol	SKAPW24
Galwedigaethau perthnasol	Iechyd, Gofal a Gwasanaethau Cyhoeddus, Lles a Datblygiad Plentyn, Gweithwyr Proffesiynol y meysydd hyn a phobl mewn swyddi technolegol, Gweithwyr Chwaraeon a Ffitrwydd
Cyfres/Set	Gwaith Chwarae
Geiriau Allweddol	hwyluso; chwarae cynhwysol; lleoliad gwaith chwarae; plant a phobl ifanc anabl